

УДК 330.3:665.6

Юрченко В. І.¹, Сапронов Д.С.²

¹канд.наук з держ.упр., доц НУ «Запорізька політехніка»

²студ. гр. ІФ-519 НУ «Запорізька політехніка»

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПРИЧИН ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ

Українська енергетика, після виходу з Радянського союзу, отримала не кращі якості у спадок. Україна - заручник бездарного планування часів СРСР, коли абсолютно не враховувалося територіальне розташування виробників і споживачів, особливо у промисловості, і чим керувалися проектні інститути, зрозуміти складно. Крім цього, застарілі елементи електричних мереж, які не відповідають світовому рівню, не дають можливість імпортувати власну генерацію.

За часи незалежності до існуючих проблем додався ряд факторів, які прискорюють появу колапсу в галузі:

- економічна політика країни (перехресне субсидіювання: тарифи для громадян занижені, а для промисловості занадто завищені);
- відсутність конкуренції через політичні ігри в питаннях приватизації електричних станцій (монополізація ринку).

Енергетична криза сповільнює євроінтеграцію і розвиток національної економіки України, має негативний вплив на зовнішньоекономічні зв'язки держави.

На сьогодні основними причинами економічної кризи в енергетиці є: погравлення світової економіки після ковідного падіння (відновлення економіки після пандемії); перехід до стратегії зеленої енергетики ряду країн світу, зокрема ЄС; виснаження запасів у газосховищах внаслідок суворих морозів; зменшення поставок природного газу з РФ до країн ЄС; зменшення газо-нафтової видобувної активності США; у Європі різко впала пропозиція зрідженого газу (відновлення економіки Азії після ковідного провалу відбулося швидше, ніж у Європі та Америці, що спричинило більші ціни у цьому регіоні на зріджений газ, що автоматично вплинуло на перерозподіл його ринків).

Енергетичний сектор потребує швидких та ефективних рішень, а також залучення всіх учасників ринку для того, щоб подолати поточну кризу та зберегти можливість інтеграції Об'єднаної енергосистеми України до європейського енергетичного простору.

Для стабілізації ситуації необхідно об'єднати зусилля всіх учасників ринку та вжити комплексних заходів, щоб:

- забезпечити максимальний відпуск електроенергії АЕС,
- підвищити надійність роботи всієї теплової генерації, додатково імпортувавши 2 млн тонн вугілля та дозволивши використання природного газу як резервного палива в обсязі 1,2-1,5 млрд кубометрів;
- прийняти рішення НКРЕКП та уряду задля фінансового забезпечення галузі.

Лібералізація ринку дозволить Україні реалізувати свій потенціал у розвитку нової енергетики та стати регіональним лідером з декарбонізації економіки.

Розвиток української енергетики важливо синхронізувати із глобальним запитом суспільства, який визначає новий енергетичний перехід. В його основі потреба у чистій, ефективній, конкурентній енергетиці. Ключ до можливостей України відповідати цьому запиту – реформування галузі та інтеграція у європейський енергетичний ринок.

Є розробки та реалізовані проекти у Китаї та Чехії, але виникають ризики експлуатації. Американська школа атомної енергетики готова надати Україні проекти із повним циклом зведення, але це збільшить інвестиційний кошторис будівництва майже удвічі.

Отже, ситуацію яка склалася в енергетичній сфері України можна назвати не інакше, як «кома» галузі. Єдиний спосіб з неї вибратися це нова економічна політика, яка повинна поступово виконати наступні кроки: запобігти недобросовісній конкуренції і зловживанню монопольним становищем; сприяти стимулюванню надходжень інвестицій, необхідних для ефективного перерозподілу тимчасово вільних активів на цілі активізації інвестиційної діяльності та модернізації економіки; запровадити кредитну

політику для будування нової генерації (подовження «зеленого тарифа», субсидіювання нових учасників ринку); модернізувати енергосистему країни; сформувати нові тарифи на електроенергію (впровадження Rab-тарифів).

Від стрімкого зростання ціни на електричну енергію через запровадження нового ринку Україна "оговтається", в першу чергу, через зменшення енерговитрат на побутовому рівні і політиці енергозаощадження. Поступовий перехід на альтернативні джерела енергії, покращить екологічну ситуацію в країні, створить нові робочі місця.